

MANIFEST EDUKACJI SYMBIOTYCZNEJ

Edukacja przyszłości będzie albo relacyjna, czuła i zakorzeniona w świecie przyrody — albo nie będzie jej wcale. Oto **10 myśli zaczerpniętych ze świata przyrody dla nowej ery**. Być może dla symbiocenu?

Myślmy o edukacji jak o lesie naturalnym

Szkoła nie powinna być plantacją identycznych jednostek — równo posadzonych i starannie przycinanych. Powinna funkcjonować jak naturalny las: pełen różnorodności, splątanych ścieżek, zróżnicowanych rytmów i nieprzewidywalnych kierunków wzrostu

Budujmy sieci współzależności, a nie hierarchie

Jak w grzybni — uczniowie, nauczyciele, rodzice oraz społeczności lokalne uczą się od siebie nawzajem, tworząc horyzontalne, niehierarchiczne sieci relacji.

Uznawajmy wiedzę jako dar, nie towar

Wiedza w edukacji to przede wszystkim dar — bezinteresowne dzielenie się, które łączy ludzi i buduje wspólnotę.

Twórzmy przestrzeń na improwizację i przypadkowe odkrycia

Nie wszystko w edukacji musi być przewidywalne, zaplanowane i mieralne.

Kultywujmy wielość i polifonię perspektyw

Edukacja powinna być przestrzenią różnorodnych głosów, sposobów myślenia i widzenia świata. Zachęcajmy do eksploracji wielu ścieżek, także tych, które prowadzą poza horyzont ludzkiego doświadczenia.

Kalibrujmy zmysły i praktykujmy „sztuki uważności”

Uczmy się dostrzegać to, co ukryte — niepozorne detale, ciche ruchy, mikrozmiany.

Uczmy (się) współpracy, nie rywalizacji

Jak drzewa dzielą się składnikami odżywczymi przez podziemną sieć grzybni, tak ludzie mogą dzielić się wiedzą. Zamiast promować wyścig i indywidualne sukcesy, twórzmy wspólnoty uczenia się, oparte na wzajemności i symbiozie.

Projektujmy środowiska uczenia się jako otwarte ekosystemy. Renaturalizujmy edukację

Klasa nie jest zamkniętym silosem ani sterylnym laboratorium — to żywy ekosystem, w którym krążą myśli, emocje, relacje.

Bądźmy interdyscyplinarni, twórzmy nieoczywiste kolektywy — także międzygatunkowe

Nie pozwólmy, by granice między dyscyplinami ograniczały nasze myślenie. Łączmy dziedziny, sposoby widzenia. Twórzmy wspólnoty wiedzy — nie tylko z ludźmi, lecz również z innymi mieszkańcami Ziemi: roślinami, zwierzętami, grzybami, minerałami.

Chodźmy na grzyby – uprawiajmy aktywizm grzybiarski

Grzyby mogą być odpowiedzią na wiele problemów współczesnego świata. Dostarczają pożywienia, wspierają leczenie chorób, regenerują zdegradowane środowiska i pomagają odbudowywać więzi międzyludzkie.

MAGDALENA OCHWAT

doktorka nauk humanistycznych,
adiunktka w Instytucie
Polonistyki Uniwersytetu
Śląskiego w Katowicach

Książka **Wielej niż-
tylko-ludzkie lekcje
języka polskiego.**
Edukacja
polonistyczna
w czasach kryzysu
klimatycznego
w Otwartym Dostępie

ilustracja: Jaśmina Wójcik